

O POLITICĂ FISCALĂ PENTRU DEZVOLTARE, ECHITATE ȘI SOLIDARITATE

Propunerile Mișcării Civice „Construim Încredere” pentru noua politică fiscală

Retragerea proiectului politicii fiscale, în urma criticilor venite din societate și din mediul economic, oferă Guvernului posibilitatea de a reveni cu o abordare mai echilibrată.

Considerăm că noua politică fiscală nu trebuie să fie doar o versiune ajustată a proiectului retras. Este nevoie de o regândire a modului în care distribuim povara fiscală și a comportamentelor economice pe care statul dorește să le încurajeze.

Republica Moldova are nevoie de venituri suficiente pentru educație, sănătate, infrastructură, securitate și protecție socială, dar are nevoie, în egală măsură, de investiții, întreprinderi competitive, agricultură viabilă și locuri de muncă bine plătite.

De aceea, propunem ca noua politică fiscală să pornească de la un principiu simplu: **să taxăm mai puțin ceea ce vrem să crească – munca, investițiile și producția; să protejăm consumul esențial și oamenii vulnerabili; iar acolo unde capacitatea de plată este mai mare, contribuția la buget să fie mai mare.**

Acest principiu trebuie să se regăsească în întregul sistem fiscal: în modul în care sunt impozitate veniturile, consumul și profiturile, în facilitățile acordate investițiilor, dar și în protecția oferită familiilor și persoanelor vulnerabile. Pornind de aici, propunem câteva soluții concrete pentru noua politică fiscală.

1. POVARA FISCALĂ TREBUIE DISTRIBUITĂ ECHITABIL

O politică fiscală nu poate fi evaluată doar prin suma suplimentară pe care o aduce la buget. Întrebarea la fel de importantă este: **cine plătește această sumă?** O taxă suplimentară de 100 de lei nu are același impact asupra unei familii care abia își acoperă cheltuielile lunare și asupra unei persoane cu venituri foarte mari.

De aceea, susținem menținerea unei fiscalități moderate pentru veniturile mici și medii și introducerea unei progresivități rezonabile pentru veniturile personale foarte mari. Cota superioară trebuie aplicată doar părții de venit care depășește un prag stabilit, nu întregului venit.

În același timp, propunem majorarea graduală a scutirii personale și a deducerilor pentru familiile cu copii, astfel încât politica fiscală să țină cont de capacitatea reală de plată a gospodăriilor.

Solidaritatea fiscală înseamnă că cei care pot contribui mai mult contribuie mai mult, iar cei vulnerabili sunt protejați.

2. COMPROMIS PENTRU AGRICULTURA: TVA DE 11% PE ÎNTREGUL LANȚ VALORIC AGROALIMENTAR

Înțelegem necesitatea consolidării veniturilor bugetare și a simplificării sistemului TVA. Nu considerăm însă că soluția trebuie să fie transferarea unei poveri fiscale suplimentare asupra alimentelor.

Ca soluție de compromis, **Mișcarea Civică „Construim Încredere” propune aplicarea TVA de 11% pe întregul lanț valoric agroalimentar – de la producția agricolă primară până la procesare și comercializarea produsului alimentar.**

Aplicarea aceleiași cote pe întregul lanț ar reduce distorsiunile dintre producători, procesatori și comercianți, ar simplifica administrarea și ar putea diminua problemele generate de diferențele dintre TVA achitat și TVA colectat.

Este un compromis între trei interese legitime: necesitatea veniturilor bugetare, menținerea competitivității producătorilor și procesatorilor autohtoni și protejarea accesibilității alimentelor pentru populație.

3. NU SUSȚINEM MAJORAREA TVA PENTRU MEDICAMENTE ȘI ALIMENTAȚIA COPIILOR

Mișcarea Civică „Construim Încredere” își reafirmă poziția exprimată și față de proiectul anterior: **nu susținem sub nicio formă majorarea TVA pentru medicamente și produsele destinate alimentației copiilor.**

Medicamentele nu sunt un consum opțional. Pentru pensionari, persoanele cu venituri mici și familiile afectate de probleme de sănătate, orice scumpire suplimentară poate însemna renunțarea la alte necesități sau chiar la tratament.

La fel, într-o țară afectată de declin demografic și migrație, nu este logic ca statul să declare sprijinirea familiilor o prioritate și, în același timp, să majoreze fiscalitatea produselor necesare creșterii copiilor.

Propunem, prin urmare, **menținerea regimului preferențial existent pentru medicamente și produsele destinate alimentației copiilor.**

Dacă statul are nevoie de venituri suplimentare, acestea trebuie căutate prioritar acolo unde există o capacitate mai mare de contribuție, nu în medicamente și hrana copiilor.

4. INVESTIȚIILE TREBUIE STIMULATE, NU PENALIZATE

Susținem păstrarea principiului impozitării preferențiale sau a cotei zero pentru profitul reinvestit, dar facilitatea trebuie să încurajeze investițiile reale în economie.

Aceasta trebuie să vizeze prioritar investițiile în echipamente, tehnologii, digitalizare, eficiență energetică, capacități de producție și procesare, cercetare și dezvoltare.

Propunem, de asemenea, stimulente suplimentare pentru investițiile productive realizate în mediul rural și în regiunile cu oportunități economice reduse, în special atunci când acestea creează locuri de muncă.

Pentru microîntreprinderi, ferme mici și activități economice rurale trebuie dezvoltate regimuri fiscale și de raportare simple. Regula trebuie să fie clară: **să fie mai ușor să lucrezi legal decât informal.**

5. PROFITURILE EXCEPȚIONALE TREBUIE SĂ CONTRIBUIE LA SOLIDARITATE

Profitul este necesar economiei și nu trebuie tratat ca ceva ce trebuie penalizat. Însă profitul obișnuit și supraprofitul obținut în circumstanțe economice excepționale nu sunt același lucru.

Propunem elaborarea unui mecanism de **impozitare temporară a supraprofiturilor**, atunci când acestea rezultă din circumstanțe extraordinare, șocuri economice sau condiții excepționale ale pieței.

Mecanismul trebuie să fie bazat pe criterii clare, predictibil și limitat în timp, astfel încât să nu penalizeze întreprinderile care își majorează profitul prin investiții, inovare și creșterea productivității.

Nu vrem să penalizăm succesul. Vrem ca beneficiile excepționale obținute în perioade excepționale să presupună și o responsabilitate suplimentară față de societate.

6. O CONTRIBUȚIE SPECIALĂ DIN PARTEA SECTORULUI BANCAR

Sectorul bancar este esențial pentru economie și trebuie să rămână stabil, bine capitalizat și capabil să finanțeze populația și întreprinderile.

În același timp, consolidarea fiscală nu poate fi construită predominant pe contribuții suplimentare din partea consumatorilor, salariaților și întreprinderilor mici.

De aceea, **propunem introducerea unui impozit special aplicat cifrei de afaceri a băncilor comerciale din Republica Moldova**, cu definirea clară în legislație a bazei de calcul specifice activității bancare.

Aplicarea acestuia trebuie să fie însoțită de monitorizarea impactului asupra dobânzilor, comisioanelor și creditării, astfel încât contribuția să nu fie transferată pur și simplu asupra clienților.

Veniturile obținute din această contribuție ar trebui utilizate transparent, prioritar pentru investiții de dezvoltare, susținerea IMM-urilor și agriculturii și măsuri sociale țintite.

7. SPRIJINUL TREBUIE SĂ AJUNGĂ LA CEI CARE AU NEVOIE DE EL

Nu toate facilitățile fiscale generale reprezintă cea mai bună formă de protecție socială. De multe ori, de aceeași facilitate beneficiază atât o familie vulnerabilă, cât și una cu venituri foarte mari.

Acolo unde este posibil, propunem trecerea graduală de la facilități generale către **sprijin țintit pentru familiile cu venituri mici, familiile cu copii, pensionarii vulnerabili și alte persoane aflate în dificultate.**

Dar există o regulă care trebuie respectată: **nicio facilitate cu impact social nu trebuie eliminată înainte ca statul să demonstreze că există un mecanism funcțional care îi protejează pe cei vulnerabili.**

8. ÎNAINTE SĂ CEARĂ MAI MULT, STATUL TREBUIE SĂ FOLOSEASCĂ MAI BINE CEEA CE DEJA COLECTEAZĂ

Echitatea fiscală nu privește doar contribuabilii. Ea privește și statul.

Înainte de a introduce noi taxe sau de a majora povara fiscală, Guvernul trebuie să demonstreze că utilizează eficient resursele pe care deja le colectează.

Propunem evaluarea sistematică a cheltuielilor și programelor publice, eliminarea cheltuielilor administrative nejustificate și revizuirea facilităților fiscale care nu produc rezultate economice sau sociale măsurabile.

În paralel, combaterea economiei informale și a evaziunii trebuie să devină o sursă prioritară de creștere a veniturilor bugetare.

Nu este echitabil să cerem permanent mai mult de la cei care deja plătesc, în timp ce alții continuă să rămână în afara sistemului fiscal.

9. NICIO REFORMĂ FISCALĂ FĂRĂ CALCULUL IMPACTULUI REAL

Una dintre lecțiile proiectului retras este că măsurile fiscale nu pot fi analizate separat. Zece modificări aparent mici pot produce împreună un impact semnificativ asupra bugetului unei familii sau al unei întreprinderi.

Solicităm ca noul proiect să fie însoțit de simulări publice privind efectul cumulat asupra principalelor categorii de contribuabili: familii cu venituri mici și medii, familii cu copii, pensionari, salariați, lucrători independenți, microîntreprinderi, agricultori, IMM-uri și întreprinderi mari.

Pentru fiecare categorie, Guvernul trebuie să răspundă simplu la trei întrebări:

Cât plătește astăzi? Cât va plăti după reformă? Care este justificarea diferenței?

Pentru fiecare taxă nouă sau majorare semnificativă trebuie prezentate public veniturile bugetare estimate, cine suportă costul, impactul economic și social și alternativele analizate.

UN NOU CONTRACT FISCAL

Republica Moldova nu are nevoie doar de alte cote de impozitare. Are nevoie de un **contract fiscal mai echitabil între cetățean, economie și stat.**

Cetățeanul trebuie să știe că sistemul nu îl penalizează pentru că muncește.

Antreprenorul trebuie să știe că investiția și dezvoltarea sunt încurajate.

Familia trebuie să știe că medicamentele și alimentația copiilor nu sunt primele locuri în care statul caută venituri suplimentare.

Persoana vulnerabilă trebuie să știe că nu va suporta disproporționat costul consolidării bugetare.

Iar cei care au venituri și capacitate economică semnificativ mai mari trebuie să accepte o contribuție corespunzătoare.

În același timp, statul trebuie să-și asume propria parte a acestui contract: **să cheltuiască mai eficient, să combată evaziunea, să elimine privilegiile fiscale nejustificate și să explice transparent fiecare leu suplimentar pe care îl solicită contribuabilului.**

Mișcarea Civică „Construim Încredere” propune Guvernului ca noua politică fiscală să pornească nu de la întrebarea „**ce taxe putem majora?**”, ci de la trei întrebări:

Cum stimulăm economia să producă și să investească mai mult? Cum distribuim echitabil contribuția la buget? Cum protejăm oamenii pentru care fiecare leu contează?

O politică fiscală bună nu este cea care doar colectează mai mult. Este cea care colectează echitabil, stimulează dezvoltarea și folosește responsabil ceea ce colectează.